

Le Roy: ze zoeken een stok om de hond mee te slaan

'Koning van wilde tuinen' is nu ook Gronings project kwijt

door Jan Sloothaak

GRONINGEN - De „koning van de wilde tuinen” mept Groningen met brieven om de oren. Louis G. Le Roy blijft dat dit jaar doen in het tijdschrift PLAN. De vriendschap tussen de inmiddels internationaal befaamde tuinman en de stad heeft exact tien jaar geduurd

Nou ja, vriendschap... Van de drie in Nederland bekend geworden openbare Le Roy-projecten is nu ook het laatste uit handen van de meester genomen. „Een incident,” zegt Le Roy: „In het buitenland gaat de ontwikkeling gewoon door en op den duur is er hier ook niet aan te ontkomen.”

Is de Groningse wijk Lewenborg nu een „tuin voor de mensen” geworden of breek je er je benen over puin en gevaarlijke obstakels? Bij de Plantsoendienst vinden ze het laatste, maar Le Roy heeft zulke diensten altijd al als zijn erfvijanden beschouwd. Keurige gladgeschoren grasveldjes, bloemen en struiken in het gelid, zijn hem een gruwel.

Doek die diensten maar op en laat de mensen zelf hun omgeving scheppen is zijn advies.

In de jaren zestig en het begin van de jaren zeventig kreeg de Le Roy-aanpak bekendheid. Wie een beetje bij de tijd was deed op zijn minst een poging om een Le-Roy-tuin te hebben, zij het dat de opvattingen over het „wilde” van die tuinen nogal eens tot misvattingen leidde.

Ook Groningen wilde meedoen. Wethouder Max van den Berg (nu landelijk PvdA-voorzitter) was bezig de binnenstad om te toveren in een „stad voor de mensen”. De wijk Lewenborg werd Le Roy-gebied. De tienduizend bewoners op dertig hectare mochten zes hectare groen zelf vorm geven. Na vijf jaar maakte het bureau voorlichting van de stad bekend dat Martin Duisterwinkel door Le Roy als coördinator was aangesteld omdat het wat stil was geworden. Laten we het een „stille verbijstering” noemen, stond in een folder.

Wel, de verbijstering is gebleven maar de stilte werd luidruchtig toen Groningen begin dit jaar besloot het contract met Le Roy niet te verlengen. Tot verdriet en ergernis van Groningens notabelen tastte Le Roy op de valreep nog eens diep in de geldbuis en kocht voor tachtigduizend gulden natuursteen en plantmateriaal. „Een geschenk voor de mensen,” gruijft Le Roy. Groningen dreigde met een kort

Tuin voor mensen of breek je er je benen?

geding maar zag op advies van de eigen advocaat daar vanaf. Hoe kon het allemaal zo ver komen? Tien jaar geleden begon het zo idealistisch. Hoewel... de centen telden ook toen al. Max van den Berg had er wel oren naar dat „de mensen zelf” hun omgeving gingen scheppen, want dat bespaarde 1,2 miljoen gulden aan aanlegkosten openbaar groen. Le Roy bedong wel tachtig mille per jaar - overeenkomend met het gebruikelijke bedrag voor onderhoudskosten - en een eenmalig startbedrag van een ton. Van dit laatste hield hij het meeste achter de hand. „Ik moest de mensen de kans geven eerst zelf ideeën te ontwikkelen en niet al bij voorbaat allerlei materiaal voor ze kopen.”

Dit voorjaar achtte hij het tijdstip gekomen om de tachtig mille die over was aan de mensen te geven. Natuursteen en plantmateriaal dat tevens diende als afscheidsgeschenk van de man volgens wiens methode Lewenborgers hun eigen groen gingen verzorgen. Bijzonder is het in ieder geval wel geworden. Wie zin had legde een volkstuin aan. Anderen schiepen een terras. Paden ontstonden spontaan, bosjes groeiden op, hier een bloemenperk daar een prieeltje.

Materiaal nodig? Het kon bij coördinator Martin worden besteld. Met redenen omkleed, dat wel. Ook collectieve initiatieven kwamen van de grond. Soms bleven ze steken. Zoals met de kinderboerderij waarover de omwonenden onderling ruzie kregen, waardoor het bouwmaterial nog ergens ligt opgetast in een schuur. „Maar dat was best goed gekomen,” meent coördinator Duisterwinkel.

Een bijenstal kwam wel van de grond. Zonder bouwvergunning verrees naar een ontwerp van een MTS een houten bouwspel, omringd door prikkeldraad om spelende kinderen uit de buurt

van het prikkende bijenvolkje te houden. Even verderop een molen - een ontwerp voor ontwikkelingslanden - die grondwater van diep onder Lewenborg oppompt om een sloot vol te houden langs dorstige volkstuintjes. Allemaal goed en wel, vonden ze bij de gemeente, maar de bejaarden en moeders met kinderwagens klagen dat ze het inderdaad „wilde” gebied niet inkunnen. „We krijgen legio klachten binnen, gevaarlijke situaties bij een brug en vijver, losliggende stenen en noem maar op. Het is een ideaal terrein voor jongens, maar niet voor iedereen,” zegt directeur B. Tenback van openbare werken.

Geen onvertogen woord over Le Roy. Integendeel. „Le Roy heeft baanbrekend werk verricht, maar hij is in de eerste plaats een filosoof. Onze fout was dat we hem het beheer over het gebied in handen gaven. We hadden hem alleen als adviseur moeten aannemen.”

Tenback is het eens met een uitspraak van wethouder Ypke Gietema die van anarchie sprak. „Het gaat allemaal wat vrijgevochten toe, maar je moet er wel rekening mee houden dat je met overheidsgeld werkt. Je kunt niet voor duizenden gulden natuursteen aanschaffen en maar zien wat ermee gebeurt. Ik heb er vrede mee dat de mensen zelf bomen en struiken planten maar niet als die zo dicht worden gepland dat er later voor duizenden gulden weer verloren gaat.”

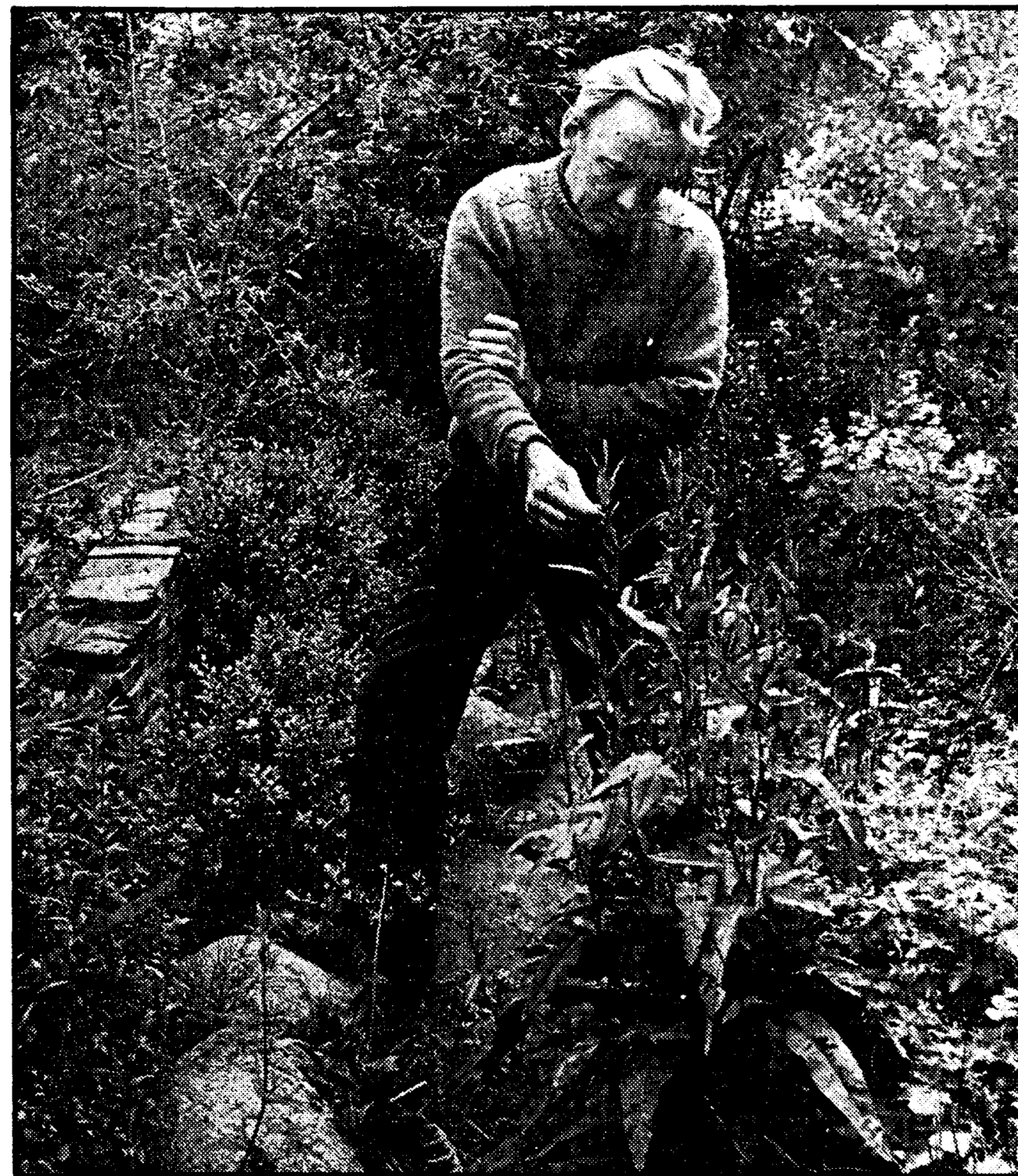
Le Roy vindt het allemaal maar larmekoe. „Ze zoeken een stok om de hond mee te slaan. Als er klachten zijn, waarom hebben wij die dan nooit te horen gekregen? We hadden best open gestaan voor bejaarden en moeders. En noem mij eens één waterpartij die niet gevaarlijk is. Te dicht gepland? Dat is nodig om onderhoud overbodig te ma-

ken. Gewoon in de Le Roy-trant doorgaan? Nee, dat verwordt tot inspraak over een bankje.” Tenback ontkent dat trouwens niet. „Maar inspraak vind ik ook het meest democratisch. In sociaal gedrag dat spontaan tot oplossingen leidt, geloof ik niet.”

Kortom, de wegen scheiden zich. Het baan breken dat Groningen nog wel aan Le Roy toedicht, maakte in feite de baan vrij voor nieuwe stromingen. De stad gaat nu in zee met het bureau Ecoplan voor een bosspark tussen Lewenborg en Beijum. Waar Le Roy de mensen zelf aan het werk zette, roept dit bureau paard, koe en ander vee te hulp voor goedkoop landschapsonderhoud. Ecologisch verantwoorde groenvoorzieningen heet dat.

Met Groningen wordt een punt gezet achter de Nederlandse experimenten met Le Roy-projecten in de publieke sector. Geheel in strijd met 's mans filosofie van voortgaande ontwikkelingen, besloot Heerenveen om zijn Le Roy-strook te „conserveren”. Na een ruzie over een culturele prijs van München trok Le Roy zich terug uit het Leeuwarder project van de Regenboogkerk. „Nadat ik ze veel geld heb bespaard, sluit Groningen de rij,” zegt Le Roy.

Gesprekken met Groningers over de financiële kant leiden overigens tot welles-nietes spelletjes. Le Roy's geloof in eigen visie is echter onverwoestbaar. „In Parijs, Hamburg, Bremen, München... heel Europa... gaat het door. Dat Groningen er nu mee ophoudt, wel... ze dwingen de jeugd weer tot passief bezig zijn en sturen de ME er wel op af als dat uit de hand loopt.” Achter de politieke façade ziet de wilde-tuinenkoning economische krachten schuil gaan. Plantsoendienst en particuliere instellingen die parken aanleggen vrezden de concurrentie van de zelfwerkzame mens. In zijn brieven doet Le Roy daarover ook een boekje open. Al in het groepje zogenaamde „Erfpraeters” deed een medewerker van de Heidemij tien jaar geleden vertwijfelde pogingen B. en W. van Groningen te „waarschuwen”, aldus Le Roy in de tweede van zijn serie brieven.

Le Roy in zijn eigen tuin

Van een onzer verslaggevers

DORDRECHT - Bewoners van de meest verontreinigde buurt in de Dordtse gifwijk Merwedepolder hebben een hoger cadmiumgehalte in hun haar dan 33 leden van de gemeenteraad van Dordrecht. Dit is gebleken uit een door TNO ingesteld onderzoek. De raadsleden daarentegen hebben een hoger gehalte aan zink en kwik. Geen verschil van betekenis is er wat betreft arseen, koper en lood. Het haaronderzoek heeft verscheidene maanden in beslag genomen. Het is betaald door de gemeente Dordrecht bij wijze van „gebaar jegens de voor hun gezondheid beduchte bewoners”.

Meteen bij het beschikbaar stellen van het benodigde krediet

Bewoners gifwijk hebben hoger gehalte cadmium in hun haar

liet het college van B. en W. weten dat het aan de uitkomsten van het onderzoek geen enkele conclusie kon verbinden. Op grond daarvan wil het nu dan ook geen commentaar op het TNO-rapport leveren.

De raadsleden hadden haarmonsters ter beschikking gesteld om TNO vergelijkingsmateriaal te leveren. Alle deelnemers aan het onderzoek hebben hun persoonlijke gegevens toe-

gestuurd gekregen. Zij kunnen daar overigens nog weinig mee doen omdat het rapport niet vermeldt wat in het haar als normale concentratie moet worden beschouwd. Vandaar dat ook de voorzitter van de bewonersvereniging, J. Vermeer, zich nog niet in staat achtte een oordeel te geven.

De gegevens moeten eerst worden voorgelegd aan een toxicoloog. „De hogere cadmiumgehalten”, zei Vermeer, „zijn wel een teken aan de wand, want dit gif zit hier in grote hoeveelheden in de bodem. Wat het zinkgehalte betreft zijn de raadsleden misschien te feliciteren omdat, naar ik gehoord heb, een grotere aanwezigheid van zink in het haar wijst op een grotere weerstand tegen ziektes”.

ADVERTENTIE

Deze week in HN-magazine:

De vrijheid van de schrijver

Schrijvers uit Oost en West over hoe vrij en onvrij ze zijn

Ter kennismaking: alle nummers tot 1 augustus gratis. Ik abonneer me op HN tot 1 januari 1984. Ik betaal f 30,-

Naam:
Straat:
Code/Plaats:

Bon sturen naar Antwoordnr. 1776, 2500 XJ Den Haag (in open envelop, geen postzegel). Of bel: 070-512111.

Hervormd Nederland. Nu HN-magazine. Los nummer f 2,35.